

ՅԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՎՐՈՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԸ.

Կ. ՊՈԼԻՍ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30, 1903

Թ Ի Ի 39

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ՔՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդային Դպրոց 703. — Էջ Մը Հոգեբանութենէ 707. — Սուրբ Գիրքն Ի՞նչ Բանի Համար է 709. — Մայրերուն 709. — Նորօրինակ Անբէլ Հեռագրութիւն 710. — Տեղեկագիր Նիկոմիդիոյ Գաւառական Հոգեւոր Ժողովին 712. — Պիլեհիկ 713. — Կիրքին Աւետ. Եկեղեցին 714. — Նամակ Դաւթեմէ 714. — ԽԳ. Դաս, Հոկտեմբեր 22 715. — Ազդ 716. — Քաղաքական Լուրեր 717.

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑ

(Մ. Հ. Ալեք. Կ. պոլս.)

Հիմա որ դպրոցական նոր տարեշրջան մը սկսած է, կ'արժէ կը թուի միտք բերել կարգ մը կէտեր, որոնք փորձառութեամբ տեսնուած է թէ կենսական են մեր դպրոցներուն բարդաւաճման համար: Քաջակերական է տեսնել թէ դաստիարակութեան տեսլը հետզհետէ կ'աւելնայ ամբողջ երկրին մէջ: Այնպիսիներ անգամ որոնք կրթական առաւելութիւններ չեն վայելած՝ կը փափաքին իրենց զաւակներուն տալ լաւագոյն դաստիարակութիւնը որ կարելի է: Դժբախտաբար իրենց մանչերն ու աղջիկները բարձր վարժարաններ զրկել կրցողները քիչաւոր են: Սակայն այս ոչ թէ բացառութիւնն է, այլ ընդհանուր կանոնը, ամէն երկրի մէջ: Բայց գիւղերու եւ մեծ քաղաքներու զանազան թաղերուն ժողովրդային դպրոցը ամէնուհեմ համար է եւ ամէնուհեմ բաց: Մեծամասնութեան դպրոցն է այն, վասն զի մինչ բարձր վարժարաններ եւ գաղէճներ հարկւրներով կը համրեն իրենց ուսանողները, ժողովրդային կամ թաղային դպրոցները հազարներով կը համրեն զանաք: Ասկէ պարզ կը տեսնուի թէ որչափ մեծ տեղ կը բռնեն հասարակ դպրոցները ժողովրդի մը զարգացման մէջ եւ թէ որչափ կարեւոր է որ ամէն թաղ կամ եկեղեցի կարելին

ի դժոճ դնէ իր դպրոցներն ըստ կարի լաւագոյն վիճակին մէջ պահելու համար: Դիտաւորութիւն չունինք հոս մանկավարժական հարցերու ուսումնասիրութեան ձեռնարկելու, կամ նոյն իսկ թելադարութիւններ ներկայացնելու բուն ուսուցչին կամ դաստիարակին: Մեր ըսելիքը մենք ժողովրդին կ'ուղղենք եւ ի մասնաւորի այնպիսիներու՝ որոնց պարտքն է հսկել մանչերու եւ աղջիկներու զընդհանրութեան ընդհանուր վիճակին: Կրթական դժոճին փորձառութեանը դիտեն արդէն թէ վարժարանի մը հսկողութեան մէջ բան մը չկայ որ կարեւորութեան զուրկ ըլլայ: Ամէն մանրամասնութիւն կարեւոր է, թէ՛ վերաբերի սերտողութեան սրահը տաքցնելու գործին, եւ թէ՛ ուսուցչին եւ ուսուցչուհիին նկարագրին, որոնց յանձնուած է մեր զաւակներուն մտաւոր եւ բարոյական կրթութիւնը: Մէկ խնդիրն անտեսելը կրնայ նոյնքան ողբալի արդիւնք ունենալ որքան միւսն անտեսելը: Այս այսպէս ըլլալով կ'ուղենք նախ յիշել մէկ երկու բաներ, որոնք այսպէս երկրորդական կոչուելով շատ անգամ զանց կ'առնուին բոլորովին: Առաջ առաջինն է արեւուտ սրահ մը: Թէ անհրաժեշտ է որ սրահ մը, ուր ամէն լի օր մեր դեռա-

հասները վեց եօթը ժամ կը փակուին, առատ արեւալոյս ունենալու է՝ խնդիր չվերցնեն: Հայեցողութիւն չէ այս: Իրողութիւն է, գիտական պարզ իրողութիւն, այնքան պարզ որ ամէն ոք, բաց ի բացարձակ անմիտներէն, կարող է ըմբռնել: Ապացոյցի պէտք չկայ գէթ այս տողերը կարդացողներուն համար: Պէտք եղածն է մանաւանդ բողոք մը այնպիսիներու դէմ, որոնք, այս իրողութիւնը գիտնալով հանգերձ, կը շարունակեն այնպէս կարգադրել որ տղայք, իրենք զիրենք պաշտպանելու անկարող, դպրոցական ժամերուն մէջ զուրկ մնան Առտուծոյ լաւագոյն պարգեւէն, արեւու լոյսէն: Հոգաբարձուները որոնք պատասխանատու են՝ կրնան իրենց ընթացքը չքմեղացնել, ըսելով թէ դրամի չգոյութեան, եւն. համար անկարելի է իւրաքանչիւր սրահ մը ունենալ: Ասոր կը պատասխանենք առանց վարանման թէ ռճրագործութիւն է, ուրիշ բան չէ, տղաքը այնպիսի սրահի մը մէջ պահել, ուր արեւուն ճառագայթները չեն կրնար իրենց պատուական աղղեցողութիւնը գործել: Նախ անգթութիւն է տղայաց, վառն զի շուտ թէ ուշ պիտի միաստուին այդ պատճառով: Երկրորդ, անիրաւութիւն կը գործուի մարդկութեան՝ ապագայ սերունդները կապտելով իրենց առողջութենէն: Ոչինչ կրնայ արդարացնել այսպիսի հետեւանքներ: Մեր միտքը կու գայ փոքր մանչերու գիշերօթիկ դպրոցի մը վերառեալ, որ անշուշտ զիւրուութեան համար ամէնէն պզտիկները արեւուտ սենեակէ մը հանեց ու փոքր ու անարեւ սենեակ մը փոխադրեց: Այս միակ արարքը ոչ միայն ցոյց տուաւ թէ այն մարդը անյարմար էր դպրոցի մը տեղական պաշտօնին, այլ եւ իրաւի պատճառ ըլլալու էր անոր պաշտօնանկ ըլլալուն:

Ինչ որ ըսինք արեւու լոյսի վրայ՝ նոյնչափ կը պատշաճի նաեւ սերտողութեան սրահին թարմ օդի կարօտութեան: Գործածելի փաստերը ճշտիւ նոյն են: Միայն պէտք է սա աւելցնել թէ գէշ հովանորած փոքր օրահներու միասը աւելի ծանր է քան անարեւ սենեակներու միասը, եւ հետեւապէս աւելի մեծ ուշադրութեան արժանի է: Այս մասին հսկող ուսուցիչն ալ կարեւոր դեր մը ունի խաղալու: Անոր պարտքն ըլլալու է նայիլ որ միշտ թարմ օդի առատ պաշար մը մուտ գտնէ օրահին մէջ: Աւանդ, յաճախ մեր դժբախտութիւնն եղած է աշակերտներով լեցուն սենեակ մը մտնել, ուր օդը դրականապէս անտանելի դարձած էր կուտակուած թոյներէն, եւ սակայն ուսուցիչը, կրթեալ ու խելացի անձ ենթադրուած, ինք ալ հոն կը տառապէր ապականեալ օդին թունաւոր աղ-

ղեցութենէն եւ կ'ախտաւոր արթնցնել եւ հրահանգել միտքերն անոնց, որոնց ուղեղները թափած եւ աչքերն աղօտացած էին միեւնոյն թոյնէն: Ուսուցչի եւ վերատեսչի մը դաւանագրին առաջին հարցումը սա ըլլալու է. Թարմ օդի վրայ հաւատք ունի՞ս: Եթէ հաստատական պատասխան տայ, կրնայ ուղղափառ նաեւ ապահով դաստիարակ համարուիլ:

Երրորդ եւ վերջին կէտը, որու կը բաղձնք հրաւիրել մեր հասարակ դպրոցներու վերատեսուչներուն եւ հոգաբարձուներուն ուշադրութիւնը՝ դպրոցասրահին կահաւորումն է: Մեր զբոսը իրենց թէ գրասեղանները իբրեւ տանջանաց գործիք շինուած են մանաւանդ քան իբրեւ ուսանողներու հանգստեան ծառայող կահեր: Այսպէս է մանաւանդ նախակրթարաններուն մէջ, ուր պզտիկ մանչեր եւ աղջիկներ այդ տեղը կահուրուն առջեւ կը նստին՝ իրենց ռաբերը տախտակամածէն վեր կախած, մինչ իրենց զուտները հազիւ կը տեսնուին: Գրասեղանները աշակերտներու հասակներուն յարմարցուելու են: Այս անհրաժեշտ է, ոչ միայն որպէս զի աշակերտները հանգիստ ըլլան, այլ եւ որպէս զի գրելու եւ ուսանելու ուղիղ ունակութիւններ ստանան: Մեր դպրոցներէն շատին մէջ ցաւալի կերպով պակասող ուրիշ բան մը սեւ գրատախտակներն են: Ասոր վրայ կ'արժէ շատ աւելի խօսիլ քան զոր կը ներեն այս անձու սիւնակները: Սակայն բաւական համարուելու է ըսել թէ ուսուցչական արդի լաւագոյն գործը սեւ գրատախտակի միջոցով կը կատարուի: Եթէ առաջ ուսուցիչը կը գործածէր զայն ապացուցական նպատակներով, հիմա աշակերտներուն, երբեմն ամբողջ կարգին, անհրաժեշտ պէտք մը դարձած է, զի բոլոր աշակերտները կը գրեն միեւնոյն ժամանակ: Ուստի սեւ գրատախտակ պարունակող սենեակները որչափ շատ ըլլան՝ աղէկ է: Տղայոց յառաջդիմութիւնը համեմատաբար այնչափ աւելի պիտի ըլլայ:

Ի վերջոյ կ'ուզենք ծանրանալ դասարաններու ըստ կարի գրաւիչ երեւոյթ մը ընծայելու անհրաժեշտ պէտքին վրայ: Թող ընթերցողը չխորհի թէ հոս այնպիսի կէտ մը կը շօշափենք որ, թէեւ ուշադրութեան արժանի է, սակայն էական չէ: Աշակերտի մը անմիջական միջավայրը դեր մը ունի անոր կրթութեան մէջ, Դրէք տղայ մը այնպիսի սենեակ մը, ուր պատերը իւղաւ են, տախտակաւ մածը եւ գրասեղանները մեկանով բծաւորուած, քարտէսները եւ դասագիրքերը աղտոտ, եւ պա-

տուհանները աղօտացած՝ տարիէ մը կամ աւելի ժամանակէ ի վեր գիշուած փոշիով, Դրէք նաեւ ուրիշ տղայ մը այնպիսի դպրոց մը, ուր ամէն բան մաքուր է եւ առողջարար, եւ ուր փոխանակ աղօտի եւ բիծերու կ'ուենայ իր չորս կողմը գեղեցիկ եւ երեւակայութիւնը վառ պահող առարկաներ: Այս երկու տղայոց ո՞րը հաւանօքէն պիտի մենայ եւ ըլլայ մաքուր, հոգածու եւ օգտակար անդամ մը մարդկութեան: Պատասխանը պարզ է, եւ կը սիրենք յուսալ թէ հոգաբարձուներու, վերատեսուչներու եւ ծնողներու ուղղուած այս թեւադրութիւններն ընդունայն պիտի չըլլան:

ԷՋ ՄԸ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԵՆԷ (ԹՎՆ. Գ. Գրէք-բեան)

Ա.

Մարդուս կեանքին մէկ մեծ մասը քուենի մէջ կ'անցնի եւ քիչ բացառութեամբ բոլոր մարդիկ երազ կը տեսնեն: Նայն իսկ անբան կենդանիներն ալ երազ կը տեսնեն: Երբեմն չուեն մը քուենին մէջ շարժումներ կ'ընէ, ձայներ կը հանէ, ձինք քուենին մէջ կը վրնջէ: Յայտնի է թէ առօնք երազ կը տեսնեն:

Բայց ի՞նչ է երազը: Երազն է գիտնալ քուենի ժամանակ: Արդ, երազին բնութիւնը հասկնալու համար պէտք է նախ մտածել թէ ի՞նչ է գիտնալը, եւ յետոյ՝ ի՞նչ է քուենը:

Գիտնալը մտքին գործն է, եւ միտքը ուղեղին միջոցաւ կը տեսնէ այս գործը: Իսկ ուղեղը արտաքին աշխարհի հետ կը հաղորդակցի ջիղերուն միջոցաւ: Արդ, արտաքին իրերը եւ ոյժերը այս լիղբուն ծայրերուն կ'ազդեն, եւ այդ ազդեցութիւնը ջիղերուն թելերուն վրայէն անցնելով ուղեղին կը հասնի: Եւ հուսկ յետոյ միտքը ինչ հասկնայ ուղեղին մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը եւ վիճակը: Այս կը կոչուի գիտնալ: Օրինակի համար, լոյսը դուրսէն կու գայ աչքին, եւ աչքին մէջի ջիղին ծայրը լոյսէն ազդեցութիւն կը կրէ եւ դանդաղ այն թելերուն վրայէն ուղեղին կը տանի: Ուղեղին մէջ յառաջ եկած ազդեցութիւնը միտքը կը հասկնայ եւ տեսողութիւն տեղի կ'ուենայ, կամ ականջին կու գայ ձայն մը, ականջին մէջի ջիղի ծայրերը ձայնէն կ'ազդուին, այդ ազդեցութիւնը ուղեղին կ'երթայ, եւ ուղեղին մէջի վիճակը միտքը կը գիտնայ: Ասոր կ'ըսենք լսողութիւն: Վերջապէս, մեր ամբողջ մարմանին մէջ ջիղի թելեր տարածուած են, եւ անոնց ծայրերուն ներգործուած ազդեցութիւնները ուղեղին կ'երթան, եւ երբ միտքը կը հասկնայ ու-

ղեղին մէջի փոփոխութիւնը, գիտնալ տեղի կ'ուենայ: Գիտնալուն մէջ ալ տեղի կ'ուենայ գիտակցութիւն, այսինքն՝ գիտենք թէ գիտենք: Այնպէս որ կը տեսնեմ եւ տեսնելս գիտեմ: Կը լսեմ եւ լսելս գիտեմ: Մեր մտային կեանքին մէջ գիտակցութիւնը յոյժ կարեւոր տարր մըն է:

Գիտական հետազոտութեամբ եւ փորձերով հաստատուած է թէ գիտնալու մէջ մի տեսակին մէջ ուղեղին մէկ մասը կը գործածուի: Օրինակի համար, տեսողութեան մէջ ուղեղին ետեւի մասը կը գործէ, լսողութեան մէջ՝ լուսնի մէկ մասը, մտածութեան մէջ՝ առաջակողմի մասը, եւ գիտակցութեան մէջ՝ ուղեղին մակերեսը: Սա ալ հասկցուած է թէ գիտնալու եւ մտային ուրիշ գործողութիւններու միջոցին ուղեղին մէջ շատ սպառում եւ վատնում տեղի կ'ուենայ: Ուղեղը չէնք մը նմանցնենք: Եթէ խորհելէ առաջ չէնք քարերը իրենց տեղերը կը կենան կարգաւ, եւ եթէ քանի մը ժամու մտածութենէ ետքը առնոր նայուի, անոր քարերէն ո՞րչափ պիտի տեսնենք որ փշուրներ են: Ուստի ուղեղին ժամանակ մը աշխատելէն ետքը, հարկ է անոր փլած տեղերը նորոգել, եթէ ոչ՝ անիկա չկրնար շարունակել իր գործը: Նորոգութեան այս գործը ուղեղին մէջ չըջարեւող արիւնը կը կատարէ մասամբ: Մինչ կը խորհինք, մէկ ծայրէն ուղեղին հիւլէները կ'աւրուին, միւս ծայրէն ալ մաքուր արիւն կու գայ եւ աւրուած տեղերուն հինցած հիւլէները կ'առնէ եւ անոնց տեղը նոր հիւլէներ դնելով նորոգութիւն կ'ընէ ուղեղին մէջ: Բայց որովհետեւ մտածութեան միջոցին նորոգութիւնը աւերկութեան կամ կորուստին հաւասար չըլլաք, ուղեղը ժամանակ մը ետքը գործելու անկարող վիճակի մը կը հասնի, կը յոգնի: Յոգնութիւնն է ուղեղին մէջի արիւնին թունաւորումը այս փառած հիւլէներով: Մինչեւ որ այս թոյնները արիւնէն չվտարուին, մարդ հանգիստ չըլլաք եւ մտածելու գործը չկրնար զիւրութեամբ շարունակել: Դարմանն է քուենը: Փունը կեանքին զինադուլի ժամանակն է: Ուղեղը դուրսէն եկած ազդեցութիւններու կը համապատասխանէ. կը վատնուի, կ'աւրուի: Այս միջոցին քուենը կու գայ, կաղմութեան պատուհանները եւ դուռները կը փակէ, աչքի կափարիչները կ'իյնան, ականջները չեն լսեր, եւ միւս զգայարանները համեմատապէս անգործ կ'ըլլան: Այս միջոցին Բնութիւնը նորոգութեան գործին կը օկոխ ներսը. կործանուած տեղերը կը վերաշինէ, եւ աւելորդ բաները երակներուն մէջի հոսանքին մէջ նետելով դուրս կը վտարէ: Նորոգութեան այս

գործին քանի մը ժամ շարունակելէն ետքը, երբ ուղեղը գործելու կարող վիճակի կը հասնի, պատուհանները կը բացուին եւ ուղեղն ու արտաքին աշխարհը իրարու հետ կը կապակցուին, եւ գիտնալու եւ խորհելու գործը վերադառնալու կը սկսի։ Արթնութեան ժամանակ մտքին խորհելու միջոցին արեան շրջաբերութիւնը ղէպի ուղեղին մակերեսը աւելի զօրաւոր կ'ըլլայ։ Բայց քունի ատեն շրջաբերութիւնը ուղեղին մակերեսին մէջ տկար իսկ ներքին կողմը զօրաւոր կ'ըլլայ։ Եւ որովհետեւ գիտակցութեան ատեն ուղեղին մակերեսը գործունէ է, քունի մէջ գիտակցութիւնը շատ տկար կ'ըլլայ։ Ահա այս է պատճառը թէ ինչու քունի ժամանակ մենք մեզ չենք գիտնար։

Քունին ֆիզիքական բուն պատճառը ծանօթ չէ։ Ըստ ոմանց՝ քունին պատճառն է ուղեղին մէջ պէտքէն շատ աւելի արիւն գոնուիլը, ըստ այլոց՝ պէտքէն պակաս գոնուիլը։ Ոմանք ալ կ'ըսեն թէ ուղեղին մէջ տեղի ունեցած քիմիական փոփոխութեան պատճառաւ արիւնը կը թունաւորի եւ հետեւանքը կ'ըլլայ քուն։ Բայց քունին նպատակին նկատմամբ երբեք տարակոյս չկրնար ըլլալ։ Քունը, որովհետեւ գիտակցութեան հանգստանալուն ժամանակն է, հարկաւոր է բոլոր ջիւղերուն մանաւանդ ուղեղին նորոգմանը համար։ Մարդ կրնայ տոկալ երկար ժամանակեայ անօթութեան, բայց չկրնար տոկալ երկարատեւ անքնութեան։ Անքնութեան պատճառաւ արիւնին ճերմակ եւ կարմիր հիւլէները կը քիչնան, եւ շատ տկարանալով մահուան պատճառ կ'ըլլան։

Երազն է քունի ժամանակ փակուած այս զգայարաններու պատուհաններուն ծակերէն ծուկերէն ներս մտնող ազդեցութիւններուն միջոցաւ ուղեղին ներգործուիլը եւ մտքին գործելը այսինքն գիտնալը։

Հետեւեալներն են այն բաները որոնք քունի ատեն կը գրգռեն ուղեղը եւ գործելու կը մղեն զայն։

1. Զգայարանները արտաքուստ ազդուելու ընդունակ են։ Թէեւ աչքին կափարիչները փակ ըլլան, սենեակի լամպարին ճառագայթը, լուսնին լոյսը, պատուհանէն ներս մտած արեւու լոյսը եւ այլն, այդ կափարիչներէն ներս թափանցելով տեսողութեան ջիւղին կ'ազդեն, մեր չնչած օդին միջոցաւ մեր քթին հոտ կ'անցնի, դուրսը հանուած ձայներ մեր ականջներուն ջիւղերուն կը հանդիպին, մեր մարմինը եւ կազմութիւնը տաք է եւ ցուրտ է կը ներգործուին, եթէ մեր մէկ կողմին վրայ երկար ատեն պառկինք, մեր անդամները կը թմրին

կամ կը ցաւին, վերջապէս բազմազան ճամբաներով ջիւղերը կը ներգործուին եւ այն ներգործութիւնները ուղեղին փոխանցուելով կը գրգռեն զայն։ Նոյն իսկ օդին մէջ գտնուող ելեկտրականութիւնը, եղանակներուն վիճակը, լուսաւորներուն եւ լուսնին երկրի վրայ ըրած ազդեցութիւնները եւ ուրիշ մեզի ծանօթ եւ անծանօթ ֆիզիքական ոյժեր քունի մէջ կրնան մեր ջիւղերուն ներգործել։

2. Մարմինն միւս անդամներուն վիճակը ուղեղին կ'ազդէ։ Օրինակի համար, եթէ ստամոքսը կերակուելով լցուի, անոր մէջ մարսողութեան համար արեան շրջաբերութիւնը զօրաւոր կ'ըլլայ։ Եթէ պարապ ըլլայ, անօթութեան զգացումը անհանգիստ կ'ընէ կազմութիւնը։ Աղիքներուն եւ երիկամունքներուն անկարգ վիճակը եւ նման պարագաներ քունի ժամանակ ալ կ'ազդեն ուղեղին եւ զանիկա կը գրգռեն։ Ուղեղը կ'ազդուի արեան շրջաբերութենէն, սրտին շարժումներէն եւ մարմնին մէջ տեղի ունեցող բազում շարժումներէ։ Մարմինն մէջ գտնուած նախաճիւղերն անգամ ուղեղին կ'ազդեն, եւ որովհետեւ քունի ժամանակ արտաքին աշխարհը մեզմէ ծածկուած է, այս ներքին ազդեցութիւնները երբեմն աւելի՛ եւս կը զգացուին։

3. Նոյն իսկ ուղեղին վիճակն ալ կ'ազդէ ուղեղին։ Ուղեղը այնպէս շինուած է որ, անոր մասնակիներուն իրարու հետ հաղարուսէ կ'առնչուի։ Ներքին կապակցեալ ըլլալուն պատճառաւ, մէկ զարմանալի աստիճան բազմակնճիռն հետքերով լեցուն է։ Ասոնց մէկուն մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը անմիջապէս միւսներուն ալ կ'ազդէ։ Մանաւանդ թերեւս մարդուն իր նախնիքներէն ժառանգած միտումները եւ հանգամանքներն անգամ քունի մէջ ուղեղին կը ներգործեն։

4. Ուղեղին այս կերպերով գրգռուելէն ետք միտքն ալ այդ ազդեցութիւններուն կը պատասխանէ եւ գիտնալու, յիշելու, երեւակայելու մտածելու, տրամաբանելու եւ եզրակացնելու կը սկսի։ Եւ ահա այս եղանակաւ երեւան կու գան երազները։

Քիչ մը խորհելով կրնանք տեսնել թէ ուղեղը եւ ոչ մէկ ժամանակ բոլորովին կը թերանայ ներգործութիւն ընդունիլ, եւ ուստի միտքն ալ եւ ոչ մէկ ժամանակ կը թերանայ գիտնալ։ Եւ միտքին գիտնալը թէ՛ արթնութեան ժամանակ թէ՛ քունի մէջ՝ միեւնոյն բան է, եւ երազներու աշխարհը արդէն միեւնոյն է մեր արթուն ժամանակուան վիճակներուն հետ։ Ուստի երազները հասկնալու համար պէտք է մեր արթուն ժամանակ

նպատակներն ու հանգամանքները լաւ ուսումնասիրել եւ երազները անոր հետ համեմատել։ Դարձեալ երազները արթուն ժամանակուան վիճակէն բոլորովին տարբեր են։ Յաջորդ անգամ հասկանալ սոյս տարբերութիւնները եւ անոնց պատճառները։

ՍՈՒՐԲ ԳԻՐՔՆ ԻՆՉ ԲԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Է

Ներշնչեալ Մատեանը մեզի ջնեղկայանար իբրեւ արուեստի, պատմութեան և գիտութեան հանրագիտարան։ Աստուած իր յայտնութիւնը չտուաւ երբեք այն նպատակով որ մեզի այդ բաները սորվեցնէ։ Անտեղի պիտի ըլլար այդ։ Մարդկային հարիւրաւոր արտադրութիւններ կան, որոնք լիակատար յարմարութիւն ունին այդ ճիւղերը մեզի սորվեցնելու։ Ամէն գիրք նպատակ մը ունի։ Սր. Գիրքն ալ իր նպատակը ունի։ Անոր յայտնի նպատակն է մարդկութեան ծանօթութիւն տալ հոգեւոր այն վսեմ ճշմարտութիւններուն վրայ, զորոնք երկրաւոր ոչ մէկ հանճար, որչափ ալ մեծ ըլլայ, կարող է երբեք գտնել կամ հետեցնել։ Սր. Գիրքը հոգեւոր փրկութեան ճամբան կը յայտնէ։ Երկնային այն զօրութիւնն է որ ինկած մարդկութիւնը կը նորոգէ։ Հօրը տունը կը վերադարձնէ ուծացած զաւակը։ Երկնային իմաստութեամբ կ'օժտէ մարդոց որդիները։ Անոնց բարոյական տեսողութիւնը կը զօրացնէ։ Անոնց զգայութիւնները կը զուարթացնէ։ Սր. Գիրքին կը պարտինք մեր ծանօթութիւնը Աստուծոյ նկարագրին բարոյական կողմին, այն է՝ անոր սիրոյն, զօրութեան և ներողութեան, վրայ։ Համառօտիւ, Սր. Գիրքին կը պարտինք մեր ծանօթութիւնը հոգեւոր փրկութեան և հանդերձեալ կեանքի վրայ։

Այս է որ իր անբաղդատելի արժէքը կու տայ Սր. Գիրքին։ Այս է որ մարդկային ամէն դրականութենէ վեր սաւառնիլ կու տայ անոր իբրեւ աշխարհի բացարձակապէս եղական գիրքը, գիրքերուն Գիրքը։ Զարմանալի չէ որ Միլտոն կը կոչէ զայն «Ոսկեղէն բանալին», որ յաւիտենականութեան պերճ

օթեանները կը բանայ։» Զարմանալի չէ որ Սաղմոսերգուն կը նկատէ Սր. Գիրքը երկրի մեծագոյն գանձը, «մեղրէն անոյշ և շատ փորձուած ոսկիէն ցանկալի» Բայց եթէ այսպէս էր անոր կարծիքը, երբ դեռ Հին կտակարանի առաջին մասերը միայն ունէր, պէտք չէ որ մենք, զՔրիստոս և անոր սէրը ճանչցողներս, նոր լարեր աւելցնենք մեր քնարներուն, և երկնից երգեցիկ դասերէն առնուած նոր ութեակներով ճոխացնենք մեր մեղեդիները։

ՄԱՅՐԵՐՈՒՆ

(Մեծ Ծառ, Թաւա)

8.

Խելացութեամբ կը «խեղճ» զաւանթերը (Յովն. Ժ. 13-26)

Երբ մանչ զաւակ մը ծնի մեզի, շատ կ'ուրախանանք։ Կը խորհինք թէ մեր անունը պիտի չմոռցուի, մեր ցեղը պիտի շարունակէ աշխարհի մէջ, եւ հաւանօրէն մեր ծերութեան եւ գործելու անկարողութեան միջոցին մեզի նեցուկ պիտի ըլլայ այն զաւակը։ Ուղիղ եւ շատ ալ պատշաճ մտածում է այս։ Վասն զի զաւակ մը իր ընտանիքին ուրախութեան ամենամեծ պատճառն է, միեւնոյն ժամանակ ամենամեծ պատասխանատուութիւնը կը բերէ անոր։

Ինծի կը թուի թէ Սատանան դարանակալ կ'օգտակէ մանչերուն մանաւանդ քան աղջիկներուն։ Մանչերը բազմաթիւ տառապանքներով փորձութիւններ ունին, որոնց դիմագրեւում են։ Երբ ես իմ խնամքիս յանձնուած հինգ մանչերուս անմահ հոգիներուն վրայ կը խորհիմ, չեմ կրնար դողալով չաղօթել որ Աստուած ինծի օգնութեան հասնի։ Զեր տան մէջ քանի մանչ ունիք, Մէկ, երկու, հինգ թէ վեց։ Թերեւս Աստուած ձեզ կանչած է անկրօններու հոգիին համար աշխատիլ։ Սակայն տուրակայ չկայ թէ ձեզ կանչած է ձեր զաւակներուն հոգիին համար աշխատիլ։

Կը ջանա՞ք դուք ջերմ աղօթքով եւ եռանդով անոնց հոգիները փրկել, Թերեւս ձեզմէ ոմանք կ'ըսեն, «Ամուսինս տունը չէ, եւ առանց անոր չեմ կրնար զաւակներս կրթել», կամ «Ես աղքատ եմ, անոր համար զաւակս գէշ է», կամ, «Ինչ ընեմ, երբ զաւակս կը պատժեմ, կետուրս կը հակառակի» Գիտե՞մ թէ շատ արգելքներ ունիք ձեր առջեւ։ Սակայն իմ պատասխանս քահանային նոյն

պատասխանն է որ կը տեսնուի «Գրիստոսի Դէմ-
քը» խորագրով յօդուածիս մէջ։ Այն պատմա-
թեան մէջ երբ Գամիլո իր կնոջ, զաւակներուն եւ
ղրացիին մեղքերուն վրայ կը խօսէր քահանային,
«ապա կը պատասխանէր, «Դու, զուրկ ինչ ըրիր»
եւ ալ նմանապէս կ'ըսեմ ձեզի, «Իրաւ, շատ ար-
գելքներ կան, բայց դուք, դուք ինչ ըրիք ձեր
մանչերուն համար»։ Կը յուսամք թէ ձեր այս չքմե-
ղանքները պիտի ընդունուին Աստուծոյ։ Միթէ
ան պիտի չըսէ՞ ձեզի, «Փոյթ չէ՝ ուրիշներ ինչ
ըրին»։ Դու ինչ ըրած ես, ես լոկ զայն կ'ուզեմ
գիտնալ»։

Թալասի մէջ մեծցող տղայոց չարութիւնը նկա-
տելով ընտրեցի այսօր այս նիւթը, վասն զի ծնող-
ներ մէկ զաւակի համար անգամ չեն տեսներ իրենց
մեծ պատասխանատուութիւնը հոգեւոր տեսակէ-
տով։ Մը. Ուինկէյթի հետ տեսակցելով իմացած
եմ թէ շրջակայ գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ
ալ բազմաթիւ չար տղաք կան, հոն ալ տղայոց
այդ վիճակին անտարբեր եւ անուշադիր մայրեր կը
գտնուին։ Այսօր կը հարցնեմ այս նամակս կարդա-
ցող մայրերու, ինչպէս են ձեր զաւակները, վատն
էք անոնց վրայ։ Շնորհքով ու հասակով կը մեծ-
նան թէ չարութիւն կը սորվին։ Ինչպէս է ձեր
ամէնէն պղտիկ տղան։ Հնազանդիլ եւ ճշմարտու-
թիւնը ու Տէրը սիրել ու անոր ետեւէն երթալ
կը սորվին։ Այս հարցման աչք մի գոցէք։ Առանց
օպաթելու անմիջապէս պատասխանեցէք հաւա-
տարմութեամբ։ Կը վախնամ որ ձեզմէ ոմանք ար-
ցունքով պիտի ըսեն, «Ա՛հ, իմ պղտիկ զաւակս
անհնազանդ է, մեծն ալ չար»։ Ուրեմն ինչ կրնաք
ընել։ Միայն մէկ դարման կայ միտքս։ Ինչո՞ւ աշ-
խարհ այսքան ապերժանիկ է, ինչո՞ւ այսքան ըն-
տանիքներ թշուառ են, եւ ինչո՞ւ այնքան տղաք
գէշ ճամբաներու մէջ են։ Անոր համար որ աշ-
խարհի վրայ խելացի սէր չկայ։ Թերեւս ոմանք
պիտի ըսեն, «Ինչո՞ւ. մենք աղէկ կը կերցնենք,
կը հագուեցնենք անոնց, եւ երբ ուղանին վրայ
մէկ կերակուրէն չախորժին, մասնաւոր ուտելիք
կը պատրաստենք անոնց։ Ինչ որ ուզեն՝ կու տանք,
բնաւ չենք պատժեր զիրենք»։ Եթէ ձեր խելացի
սէրը լոկ այս է, բան մը չէ, վասն զի խելացի սէրը
այս սէրէն այնքան գերազանց է որքան Աստուծոյ
սէրը մեր սէրէն գերազանց է։ «Խելացի սէր» ըսե-
լով կ'ուզեմ ըսել Աստուծոյ «Էրբ, որ մեր մէջ է։

Երանի՜ թէ այսօր կարենայի ամէնքդ շարժել
Աստուծոյ սիրոյն խորհրդով։ Քանզի այնքան զար-
մանալի սէր է այն որ գրեթէ չենք հասկնար։
Հարուստ թէ աղքատ, ծեր թէ երիտասարդ, գե-

ղացի թէ քաղաքացի, ինչ ալ ըլլաք, ամէնուր հա-
մար այսօր կ'աղօթեմ որ Աստուծոյ իր զարմանալի,
յաղթահարող եւ առատ սէրը ծնուցանէ ձեր սիր-
տերուն մէջ։ Երբ այդ սէրը ծնանի ձեր սիրտերուն
մէջ, ձեր ուսուցիչը կ'ըլլայ այն, իմ ըսածներէս
շատ աւելի բան կը սորվեցնէ եւ կը ցուցնէ ձեզի թէ
ինչպէս կրնաք անկուժէ ապահով պահել զանոնք։
Դուք այս սիրոյն համար ընդ երկար եւ եռանդա-
գին աղօթելու էք։ Ապա թէ ոչ՝ կը վախնամ որ
ձեր զաւակին հոգին կը կորսուի։ Բայց երբ այս
սէրը գայ, պիտի չխնայէք ձեր զաւակները խստիւ
յանդիմանել իրենց անշնորհ արարքներուն համար
թէ եւ դժուար կու գայ ձեզի, պէտք եղած ժամա-
նակ պիտի պատժէք զանոնք։ Այո, երբ այն Հո-
գին գայ, ձեզի կամեցողութիւն պիտի տայ ձեր
զաւակներուն համար անձնուրաց ըլլալու, ամէն
ձուլութիւն եւ անձնասիրութիւն վտարելու, եւ
Սուրբ Գիրքը ամենայն եռանդով սերտելու եւ
սորվեցնելու։ Ան ձեզի ծնրադրել եւ աղօթել պի-
տի տայ ձեր անձերուն եւ ձեր զաւակներուն հա-
մար։ Արդարեւ շատ դիւրին չէ այս, եւ միշտ մա-
քառումի կը կարօտի։ Բայց երբ այս հոգին մեր
սրտերուն մէջ ծնի, բոլոր զօրութեամբ կ'աշխա-
տինք մեր որդիները փրկելու համար։

Սակայն վարձքն ինչ պիտի ըլլայ։ Արդեօք
կարելի է յաւիտեանականութեան մէջ մեր զաւակ-
ներուն հետ վայելելու ժամանակէն աւելի պատ-
ուական վարձք մը երեւակայել, քանզի դարձեալ
պիտի միանանք Հօրը արքայութեան մէջ։ Կը
խնդրեմ, միտք բերէք «աշնորհալի խօսքը թէ Հայր
Աստուծոյ «չուզեր որ մէկը կորսուի»։ Կ'ուզէք
որ ձեր որդիներուն մէկն անգամ կորսուի։

ՆՈՐՈՐԻՆԱԿ ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մարքոսի գովելի է անթել հեռագրութեան ներ-
կայ դրութեան իբրեւ հնարիչ, բայց թիւալ է խոր-
հիլ թէ անիկա առաջինն է առանց թելերու օգին
մէջէն յաջողութեամբ խօսք ղրկելու մասին։ Հա-
րաւային Կեդրոնական Ափրիկէի ամայութիւննե-
րուն մէջ ընկիւններ հնարած են անթել հեռագրու-
թիւն մը, զոր յաջողութեամբ կը գործածեն հա-
րիւրաւոր տարիներէ հետէ։ Մինչեւ իսկ այն ժա-
մանակէն առաջ երբ Ֆրանքլին ելեկտրականու-
թիւն քաշեց ամպերէն իր բանալիով, եւ այն ժա-
մանակէն առաջ երբ Մորս իր այրուքներն գաղա-
փարը յղացաւ, այս ժողովուրդները կը գործադ-
րէին հեռագրական այս դրութիւնը։ Մը. Քոն-
Րայտաութ, միսիոնար Ափրիկէի Մեթոտական
Եկեղեցւոյն, որ Ամերիկա վերադարձած է արձա-

կուրգով, շատ տարիներ անցուց ընդիցեղերուն հետ Նաթալի արեւմտեան կողմի գաւառին մէջ, Հարաւային Ափրիկէ, ուր յաճախ կը տեսնէր այդ դուռեան գործադրութիւնը :

Ճիմ գործոյ ըսաւ Մր. Բայտաութ, Վէրթթո-տի ցեղապետին հպատակներուն մէջ էր : Լէրո-թոտի ժառանգական կառավարիչ է Պազուլթոնե-րուն : Շուտով տեսայ թէ այս ժողովուրդները եւ անոց դրացիները հեռու էին կռապաշտներ եւ վայրենիներ ըլլալէ, ինչպէս շատեր կը կարծէին : Իւրաքանչիւր ցեղապետ ունի իր Խորհուրդը, Նա-խարարապետը եւ զխաւոր պաշտօնեան, եւ իւ-րաքանչիւր ցեղ կը կառավարուի երկրին պէտքե-րուն եւ ժողովրդին բարօրութեան քաջայարմար օրէնքներով : Մարդ պէտք է հեռուները նայի Լէ-րոթոտի երկու քարտուղարներէն, որոնք Նա-թալ կրթութիւն ստացած են եւ վայրենութեան նշաններ չեն ցուցներ, աւելի մտացի եւ ազդե-ցիկ մարդիկ գտնելու համար : Ծեղապետին գոր-ծերը կը կատարեն նոյն դիւրութեամբ եւ հանձա-րով, որով մեր կազմակերպութիւններէն մէկուն վերատեսուչը կարող է կատարել :

Ճակաւին կարճ ժամանակ ընակած էի այս ժողովուրդներուն մէջ երբ հասկցայ թէ անոնք մի-ջոց մը ունէին մէկ գեղէն միւսը լուրեր եւ հրա-մաններ հաղորդելու, գործնք ցեղապետը կ'ուզէ զրկել : Վասն զի յիշեալ դրութեան կը հօկեն բո-լորովին ցեղերուն պետերը : Անցնիւր ցեղ ունի իր պահակները եւ լրտեսները, եւ այս պահակներէն երկու երեք մարդիկ կ'ընտրուին եւ անոնց կը յանձնուի գաղտ օրինագիրքը, եւ անոնք կը հրա-հանգուին պահապանի թմբուկի միջոցաւ լուր տա-լու գործին մէջ : Այս թմբուկը կը շինուի խոշոր դրումէ մը, որուն մէջ փորուած եւ խռոչ բաց-ուած ու չորցուած է : Ուրի մօրթ մը կը պրկուի անոր բերանը՝ այնչափ ձկտելով զայն որ կը բա-րակնայ մագաղաթի մը չափ, եւ յետոյ բօլորովին կը չորցուի ընդկներուն ծանօթ կերպով մը : Երբ անոր զարնուի ցպիկներով, այս տարօրինակ գոր-ծիքը կ'արձակէ ձայն մը որ դիւրաւ կը ճամբորդէ հինգէն ութ մղոն : Երկիրը շատ լեռնոտ է, եւ զեղերը բլուրներուն ստորոտներն են սովորաբար : Բայց այսու հանդերձ կը թուի թէ բնակիչները դժուարութիւն չեն կրեր իրարու հետ հաղորդակ-ցելու մասին : Պահակներէն մին միշտ պաշտօնին վրայ կը գտնուի, հաղորդուելու խօսքը կը զարնէ իր թմբուկին վրայ, գրեթէ Մորսի այբուբենով, եւ ձայնը կը ճամբորդէ բլուրներուն ու հովիտնե-րուն վրայէն դէպ ի մերձակայ գիւղը, ուր ուրիշ

պահակ մը միշտ իր պաշտօնին վրայ կը գտնուի պատրաստ : Երբ կը լսէ հաղորդուած խօսքը, կըր-նայ անմիջապէս հասկնալ թէ անիկա իր պետին կը պատկանի թէ հեռաւոր գեղի մը : Եթէ իր պե-տին կամ տեսչին կը պատկանի, բերնով կը զրուցէ իր հիւղակին մէջ, բայց եթէ հեռաւոր քաղաքի մը՝ խօսքը կը կրկնուի դրումէ թմբկին վրայ, եւ այսպէս կը յղուի մէկ գեղէն միւսը ապշեցուցիչ արագութեամբ, մինչեւ որ հասնի վերջապէս հոն ուր զայն հաղորդել կ'ուզուի :

Ճեղապետ Լէրոթոտի ինծի արտօնութիւն չնոր-հեց լուր զրկել մեր աշխատաւորներուն իր դրու-մի հեռագրութեան դրութեան միջոցով, արտօնու-թիւն զոր գնահատեցի եւ շատ անգամ օգտուեցայ անկէ : Հաղորդուած խօսքը երբեք չկրկնուի զայն յղողին, եւ երբեք չեմ գիտեր այս դրութեամբ յղուած խօսք մը զոր զրկել յաջողուած չըլլայ անոր որու յղել տահմանուած է :

Պոէրական պատերազմին ժամանակը, թէեւ մենք հարիւրաւոր մղոններով հեռու կը գտնուէինք ճակատամարտին վայրէն, բոլոր լուրերը մեզի կը հասնէին յոյժ հիանալի արագութեամբ եւ ճշգրտութեամբ : Ամէն ինչ որ տեղի ունեցաւ Օրէյնճի Ազատ Պետութեան եւ Թրանսվալի մէջ, յաղթութիւններ եւ ձախողութիւններ, գիտէինք, եւ երբեմն դրումի ցծին լուրերը մեզի կը հա-սնէին ռազմադաշտի հեռագրին տուած լուրերէն ժամերով առաջ : Այս բանը շատ զարմացուց զին-ուորական ուսանողները, որոնք ջանացին կրկին եւ կրկին ուսէ կերպով սորվիլ թմբուկին կիրա-ռութիւնը : Բայց ընդկները, որոնք կը պնդեն թէ օպիտակամօրթ մը երբեք սորված չէ զայն, զգու-շութեամբ կը պահէին իրենց գաղտնիքը :

Ձգիտացուի թէ առաջին անգամ ո՛վ հնարեց այս դրութիւնը, բայց կը գործածուի Ափրիկեցի շատ ցեղերէ, որոնք շատ գաղտնապահ են այդ մասին, եւ ամէն մէկ գեղի մէջ զանիկա կը հա-ղորդեն սակաւաթիւ վստահելի մարդոց, որոնք ընտրուած են իրենց պետին ցուցած հնազանդու-թեան համար : Ես յաճախ տեսած եմ անոր կիրա-ռութիւնը Պուլուաններուն, Թէմպիներուն եւ Փոնտոներուն մէջ, որոնց յաճախ կ'այցելէի : Թմբակահարը, երբ հրամաններ ընդունի իր պետէն, դուրս կ'ելլէ եւ կը օկսի թմբուկին զարնել յաջոր-դաբար բարձր հարուածներ՝ մէջտեղերը կարճ եւ երկար միջոցներով, եւ յետոյ կը զարնէ արագ յաջորդութեամբ : Փոյթ չէ թէ հաղորդուելու խօս-քը ինչ բնութիւն ունի, գործողութիւնը կատա-րողը կը թուի թէ դժուարութիւն չընչեր զանիկա

թմբուկին միջոցաւ զրկելու մասին: Որչափ որ գիտեմ, լուրեր զրկուած են գրեթէ հազար մղոն, հաւանօրէն հարիւրաւոր գեղերէ անցնելով մինչեւ որ իրենց վերջին տեղը կը հասնին ք

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՑ ԳԱԽԱՌԱԿԱՆ ՀՈԳԵԿՈՐ ԺՈՂՈՎԻՆ

Գաւառական ժողովին այս անգամուան գաւառումը տեղի ունեցաւ Պարտիզակի մէջ, Սեպ. 15 եւ 16ի (Ն. Տ.) ուրբաթ եւ շաբաթ օրերը:

Ժողովին իրեւ կանոնաւոր անդամներ ներկայ էին Վեր. Տըթ. Զէյմպըր, գաւառին միօրոնար, Վեր. Յ. Ճէճիզեան, հովիւ Ատաբազարի եկեղեցիին եւ նախագահ ժողովին, Տըթ. Ս. Գավալ-ճեան էֆ., նուիրակ Ատաբազարի եկեղեցիին, Վեր. Փ. Իօքէնտէրեան, հովիւ Նիկոմիդիոյ եկեղեցիին, Յ. Մամճեան էֆ., նուիրակ Նիկոմիդիոյ եկեղեցիին, Ս. Պ. Մանուկեան, քարոզիչ Պարտիզակի եկեղեցիին եւ քարտուղար ժողովին, Յ. Քիւրքճեան էֆ., նուիրակ Պարտիզակի եկեղեցիին, Պատ. Բ. Բաւլիտի, քարոզիչ Սարաուղանի ժողովուրդին:

Ժողովին յաջորդական նիստերը բացուեցան համառօտ պաշտամունքով զորո վարեց Վեր. Նախագահը, եւ այդ նիստերուն մէջ կարգ մը խնդիրներու մասին կարգադրութիւններ եղան եւ որոշումներ տրուեցան որոնցմէ են հետեւեալները.

1. Ընդհանուր հաւանութիւնով որոշուեցաւ որ Վեր. Յ. Սամուէլեան եւ Յովար էֆ. Արապեան ժողովին ներկայ նիստերուն պատուօյ անդամներ համարուին: 2. Ժողովը երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Նիկոմիդիոյ մէջ կառուցուելիք եկեղեցիի եւ դպրոցի նոր շէնքի մը շինութեանը մասին, եւ պէտք եղած նախնական կարգադրութիւններն ըրաւ: 3. Նիկոմիդիոյ եկեղեցին նամակով մը կը յայտնէր իր մէջ գործող միօրոնարուհի մը ունենալու մեծ փափաքը, եւ այդ փափաքին իրագործումին համար իր ձեռք առած միջոցներն ու ըրած ձեռնարկութիւնները, եւ կը խնդրէր որ ժողովը իր աջակցութիւնը նուիրէ այդ գործին յաջողութեանը համար: Կարգացուելէ վերջ Կ. պոլսոյ միօրոնարական Գործ. Ժողովին կողմէ Տր. Կրինի Նիկոմիդիոյ եկեղեցիին ուղղած մէկ նամակը, որով կը յայտնուէր թէ յիշեալ Գործ. Ժողովը եկեղեցիին այդ խնդիրը խիստ բանաւոր եւ օգտակար նկատելով որոշած է միօրոնարական տարեկան ընդհանուր ժողովին ներկայացնել, ժողովը որոշեց որ Կ. պոլսոյ Միօրոնարական Գործ. Ժողովին շնորհակալութեան գիր մը գրուի այդ ձեռնարկութեան

իր տուած աջակցութեանը համար, եւ նոյն առն խնդրուի որ միջոցներ ձեռք առնէ օրչափ որ կարելի է շուտով այդ խնդրին յաջող ելք մը տալու համար: 4. Ժողովը, տեղեկանալով որ դանձային յանձնախումբին անդամներէն Կարապետ էֆ. Պատուեան կը հրաժարի իր պաշտօնէն, որոշեց որ յիշեալին տեղ Յով. էֆ. Մամճեան ըլլայ այդ յանձնախումբին անդամ: 5. Գաւառին Աւետարանիչ խնդիրին համար կարգուած մասնախումբը իր տեղեկագիրը տուաւ, որմէ կը հասկցուէր որ Խ. Քրուզեան էֆ. այդ պաշտօնին հրաւիրուած է միայն մէկ տարուան համար 4 օսկի ամսաթոշակով, ու կ'իմացուէր նաեւ որ յիշեալը ճամբայ ելլելու վրայ է եւ թերեւս ելած է արդէն: Մասնախումբը կ'առաջարկէր (ա) որ Խ. Քրուզեան էֆ. իր ընտանիքին ընկուցութիւնը հաստատէ առ այժմ Պարտիզակի մէջ, (բ) որ գոնէ տարին անգամ մը գաւառին եկեղեցիները այցելելով անոնց տեղեկութիւն տայ իր գործին վրայով, (գ) որ ճիւղ եկեղեցիները նպաստեն Աւետարանիչի ծախքին, (դ) որ մնայուն մասնախումբ մը ընտրուի Աւետարանիչի գործին օգտութիւն եւ անոր հրահանգ տալու համար, որուն անդամներն ըլլան Վեր. Տր. Զէյմպըր եւ Ս. Պ. Մանուկեան: Ժողովը որոշեց ընդունիլ այս առաջարկները իրենց եղածին պէս:

6. Ժողովը, յարմար տեսնելով Սարաուղանի մէջ, որ Ատաբազարի մօտ Յունաբնակ գիւղ մըն է, մատուոի նոր շէնքի մը շինութիւնը, առ այդ պէտք եղած նախնական կարգադրութիւնները ըրաւ: 7. Որոշուեցաւ որ տարին անգամ մը եկեղեցիներու եւ անոնց ճիւղերուն վրայով տեղեկագրեր ներկայացուին ժողովին, գրաւոր կերպով: 8. Ժողովը, լսելով Պատ. Բաւլիտիէ որ Սարաուղանի մէջ կրթական գործին աւելի ոյժ տալը խիստ օգտակար պիտի ըլլայ, եւ թէ Սարաուղանի ծախքերուն վրայ 8 օսկի յաւելում մը միայն բաւական պիտի ըլլայ պէտք եղած գոհացումը տալու, որոշեց պէտք եղած ձեռնտուութիւնն ընել Սարաուղանի կրթական գործին որպէս զի ժողովուրդը կարենայ ձարել օգնական ուսուցիչ մը: 9. Ժողովը, նկատի առնելով ճիւղ ժողովուրդներու տրուելիք այցելութիւններու պէտքը, որոշեց որ մայր եկեղեցիներ իրենց ուշադրութիւնը դարձնեն իրենց ճիւղերուն վրայ եւ անոնց այցելութիւններ տան պարբերաբար՝ անոնց հոգեւոր, կրթական եւ եւեւ մտական գործերուն մօտէն տեղեկանալու եւ ոյժ տալու համար: 10. Ժողովը մեծ ուրախութիւնով իմացաւ որ Ատաբազարի եկեղեցին պատրաստ է յառաջիկայ Հոկ. 29ին (Ն. Տ.) իր եկեղե-

ցիի նորակառոյց չէնքին նաւակատիքը կատարելու: Ժողովը յարմար տեսաւ որ այդ թուականին տեղի ունենայ նաւակատիքը Գաւ. Ժողովին հովանաւորութեան ներքեւ: 11. Որոշուեցաւ որ այսուհետեւ Ժողովին արարքները հրատարակութեան տրուին Բիւրօի եւ Աւագարի մէջ, եւ այդ արարքները աչքէ անցընելու եւ ըստ այնմ հրատարակութեան տալու գործը յանձնուեցաւ գիւղանի պաշտօնեաներուն, Վեր. նախագահին եւ քարտուղարին: 12. Որոշուեցաւ որ յառաջիկայ գումարումը տեղի ունենայ Նիկոմիդիոյ մէջ, 1906 Փետր. 2/13ին, այս անգամ փոխանակ ուրբաթի՝ հինգշաբթի օրէն սկսելով նիստերը: Այս գումարումի քարոզը պիտի խօսի Վեր. Յ. Ճէճիգեան, եւ բանաստեղծ պիտի ըլլայ Վեր. Ա. Շմաւոնեան: Ժողովը փակուեցաւ փառաբանութեան երգով, Տր. Գաւալեան էֆ.ի աղօթքով եւ Վեր. նախագահին վերջին օրհնութիւնով:

Կարգադիր մասնախումբին ըրած կարգադրութեան համեմատ կիրակի օրը առաւօտուն մասունին մէջ քարոզեց Վեր. Փ. Իսքէնտէրեան, իսկ Բարձր. Վարժարանը՝ Վեր. Յ. Ճէճիգեան: Կէսօրէ վերջ մատուոնին մէջ տեղի ունեցած պաշտամունքին մէջ բաժին ունեցան Տր. Գաւալեան էֆ., Գաւ. Բաւրտիս եւ Յովար էֆ. Արապեան, որոնք կարճ ուղերձներ ըրին: Իրիկունն ալ Բարձր. Վարժարանին մէջ խօսեցան Վեր. Փ. Իսքէնտէրեան եւ Տր. Գաւալեան էֆ.:

Ի դիմաց Նիկոմիդիոյ Գաւ. հոգ. Ժողովին
Պարտիզակ Ս. Գ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Քարոզար

ՊԻԼԵՃԻԿ

Ինչպէս որ անցեալ տարի Աւագարի միջոցաւ ծանուցած էինք, Մարգուանի Աստուածաբանական աշակերաններէն Պրն. Երուանդ Գաւալեան իր վազանցի չորս ամիսները անցընելու համար Պիլէճիկ եկած, մեր բնմին համար աշխատած ու կրկին իր դպրոցը վերադարձած է: Յիշեալ եկած օրէն փարեցաւ իր դործին, խօսեցաւ, քարոզեց, խրատեց ու գործեց ամբողջ հոգեով: Իր կազմած աղօթատոգիներուն միջոցաւ մի քանի երիտասարդներ արթնցան հոգեւորապէս, եւ բոլորովին նոր կեանքի մը սկսեցին: Ան կ'աղօթէր եւ կ'աղերսէր աղօթքով մեր եկեղեցիին հոգեւոր արթնութեան համար: Այս չորս ամսուան միջոցին իր խօսած հոգեւորական քարոզները մեզ համար անմոռանալի են:

Գաւալեան իր վառվառ գործունէութեամբը Սըվազի, Թոգաթի եւ Մարգուանի մէջ

ծանօթ դէմք մը եղած է: Անցեալ տարի վազանցի համար Կիւրին գացած եւ այդ տեղի եկեղեցիին հոգեւոր մեծ զարկ մը տուած է: Ինք, բնիկ Սըվազի, երկու տարիէ ի վեր Մարգուանի Աստուածաբանական ճեմարանը մտած է: Բաւական կանուխ սկսած է Յիսուսի գործը եւ ներութեանց ենթարկուած է երբեմն, սակայն մեծ զոհողութեամբ անխախտելի մնացած է իր Փրկչին սիրոյն մէջ: Ներութիւններ՝ կրնանք ըսել թէ օգնած են իր հաւատքին հաստատման եւ ինք անոնցմով աւելի մօտեցած է Փրկչին, ու սկսած է ջերմագին սիրով մը սիրել եւ պաշտել զԱյն ու անոր գործին համար պատրաստուիլ: Իր վերջին կիրակին, գիշերը, ստորագրեալիս քնակարանին մէջ յիշատակելի իրիկուն մը ունեցանք: Բոլոր երիտասարդներ ժողովուած էին իրեն հետ աղօթատոգիով մը ունենալու համար: Ժողովը խիստ անուշ էր: Ամէն երիտասարդ իր կարճ եւ ջերմեռանդ աղօթքովը մասնակցեցաւ անոր: Գաւալեան մեզի Աստուծոյ անհուն ողորմութեան վրայ խօսեցաւ:

Իր փափաքն էր, եւ է, միշտ մնալ արթուն եւ եռանդուն, զարնել երկնից դուռը աղօթքի մուրճով: Իր նշանաբանը եղած է խօսելէ աւելի աշխատիլ, այսինքն ճշաւատք եւ Գործ: Ան բնմէն խօսելով երբեք չգոհանար, այլ կ'ուզէ իջնել վար, խոնարհիլ, մտնել մեղաւորին տունը, երթալ անոր քով, խօսիլ, ճանչցնել եւ հասկցնել Յիսուսի անձառելի եւ հիանալի սէրը, — սէրը իր Փրկչին զօր կը սիրէ սիրով մը կաթոգին: Եւ Գաւալեան անոր սիրելէ աւելի կ'ուզէ ճանչնալ իր Փրկչի: Իր այս անստգիւտ, չքնաղ եւ գովելի բարեմասնութիւններն էին որ զԱյն մեզի այսչափ սիրելի ըրին: Իր բաժանումը մեզ արցունքի մատնեց: Իր մեկնումը մեզի կ'իմացնէր պակասը հոգեւոր առաջնորդի մը, խրատուի մը, հոգեւոր ձեռնառուի մը մեր խանութներուն եւ մեր տուններուն մէջ: Սակայն ինք կը յանձնարարէ մեզ միշտ յուսալ մեր մեծ Առաջնորդին, Բարի Հովիւին, Ճշմարիտ Բարեկամին, Յիսուսի: Տրտմութեամբ յուզարկեցինք զայն իր դպրոցը Մարգուան, յուսալով թէ ուրախութեամբ պիտի գտնենք եւ տեսնենք զինք երկնից մէջ, եթէ իր պարզ պատուէրին համաձայն ձեռք չգործենք: Իր քաղցր յիշատակը անջնջելի մնացած է մեր սրտին խորը եւ պիտի յիշենք զայն յաճախ մեր կեանքի օրերուն մէջ: Արդ Տէրոջմով կը մաղթենք բարեյաջողութիւն իր այս տարուան շրջանին համար: Այս առթիւ չմոռնանք նաեւ յայտնել մեր խորին շնորհակալութիւնները իր պատուարժան ուսուցիչներուն եւ յարգելի

անօրէնութեան որ հաճած են այսպիսի հոգեւոր բարեմասնութիւններով օժտուած անձեր հաօցնել մարդկութեան համար :

Պիլէճիկ, Սեպ. 3/16

ՄԱՌԵՆՆԱԿԱՆ Մ. ՄԱՐԶԻԿԱՆ

ԿԻՐԻՆԻ ԱԻՆՏ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Եկեղեցիի մը պատմութիւնը եւ երէցին կենսագրութիւնը իրարու հետ այնչափ սերտ յարաբերութիւն ունին որ իրարմէ գտնել անկարելի է : Եկեղեցի եւ երէց . մին յիշած ատեն՝ զուգորդութեան օրէնքով միւսը չի յիշել անկարելի է :

Անցեալին վրայ բառ մը անգամ չի պիտի ըսէի, եթէ Պատ. Մարտիրոս Պէշկէօթիւրեանի բարի յիշատակը ցցուած մնացած չըլլար մտքիս մէջ : Կիւրինի առաջին երէցն եղած է այս մարդը : Ծառատասանի ճկուն շարժումներն ու յստակ առագանջութիւնը չունէր համոզելու համար, բայց ինք այնքան լաւ համոզուած էր որ գիտէր թէ ինչ կը քարոզէր : Անգլիարէն չգիտէր Սփրիտի քարոզները տափակցնելու համար, բայց խօսքով ինչ որ ըսէր՝ կենսաբան կ'արձագանգէր : Աղքատ էր, բայց աւելի շատ ամօսականի համար առդին անդին չգիտէր : Կիւրինի հիւսիսային մասին մէջ բլրոյ մը վրայ տապանաքարի մը ներքեւ կը հանդիս երեւնար գործունեայ այս մշակը : Որչափ որ գիտեմ ապերախտ Բողոքականներս քար մը անգամ չի զրինք իր վրայ, այլ այդ գործն ալ իր մեծ եղբոր թողինք : Կիւրինի Աւետ. Եկեղեցին, եթէ պտուղ ունի, ծառն ինք մշակած է : Փառք իր յիշատակին :

Եկեղեցի եւ երէց իրենց վիճակին համար փոխադարձաբար պատասխանատու են իրարու : Եթէ երէց մը անօթի մնայ, պատճառը ժողովուրդն է : Եթէ եկեղեցին բարոյապէս անօթի եւ հիւանդ ըլլայ, երէցը մեծ չափով պատասխանատու է : հակառակ պարագային՝ իրարու պէտք չունին :

Պատ. Պէշկէօթիւրեանէ վերջ կու գայ Վեր. Տէմիրճեան, երկուքն ալ Խարբերդցի եւ նոյն զբաղումն ունեցողներն են : Խարբերդի Աստուածաբանական դպրոցը ունէ ատեն ուրիշ Աստուածաբանական ճեմարաններու հաւասարած չէ : Հիմա Մր. Քէյրիի օրով՝ ճեմարան կոչուելու արժանի հաստատութիւն մ'է, բայց դեռ ընթացաւարտ չեղաւ : Վեր. Տէմիրճեան առտուածաբանութեան հմուտ չէ, բայց Եփրատ Գոլէճի հին ընթացաւարտներէն է : Բաւական երկար տարիներ կ'աշխատի Կիւրնոյ մէջ : Ասիկա իր համբերութիւնը կը ցուցնէ, որ լաւ յատկութիւն մ'է : Ժողովուրդը չի սիրեց զինք, բայց համբերեց : Անձին ու նկարագրին վրայ դիտողութիւններ ըրաւ, բայց համբերեց

Քրիստոսի սիրոյն համար : Այսօր ալ դարձեալ եկղեցին շատ մը դժուարութիւններու, ժողովրդային անհամաձայնութիւններու եւ նախատինքի կը համբերէ : Իր օրով Բողոք. դպրոցներն աղէկ դաստառներ ունեցան, թէեւ հիմա չունին եկամուտի սակաւութեան համար : Հոս զուտ իմ դադափարս ըլլալով կ'ըսեմ թէ վարժապետներն օտիպութեան տարի մը միայն մնալ, որով դպրոցները մնասունեցան : Աւելի լաւ կ'ըլլար եթէ պատուելին իր ունեցած կարող վարժապետներէն մին քանի մը տարի պահէր : Վեր. Տէմիրճեան օրբանոցի տեսուչ ալ է : Այրիներու եւ որբեւարիներու բարեկամ կոչել արժանի է շիտակը, որովհետեւ հարուստներէ աւելի ասանկներու տները շատ կ'այցելէ, անոնց կարօտութիւնները կը հասկնայ եւ ձեռքէն եկածն ետ չի թողուր : Իր ժամերը բոլորովին լեցուած են, վաճառականի մը խանութ չորս հինգ ժամ նստիլը դիտած եմ շարունակ : Ուր որ գործ կայ, հոն գործել կը յօժարի : Որչափ աղէկ է մարդը իր արհեստանոցին մէջ գտնել եւ խօսիլ անոր : Հոս անցողակի կ'ըսենք թէ Պատուելին, եթէ ուրիշ առպարէզ մը ընտրէր, կրնար յաջողի : Վաճառականութեան ձիրք ալ ունի, բայց լաւագոյն առպարէզն ընտրած է : Տէրը իր գործընդուն համեմատ վարձատրէ զինք :

ՏԻԳՐԱՆ Վ. ՀԱՆԱԶԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԴԱԻՐԵԺԵ

Պարսկաստանի Նեստորականաց մէջ գործող Երիցական Միսիոնարութիւնը ողբալի կորուստ մը ունեցաւ յանձին Տր. Քոքրինի, որ ամսոյս 18ին թողելով իւր բազմազբաղ երկրային կեանքը՝ մտաւ Հօրը թաղաւորութեան հանգիստը : Տր. Զոզէֆ Քոքրին Ուրմիոյ գաշտի զաւակներէն էր, վասն զի իւր հայրը այդ առաքելութեան առաջին միսիոնարներէն մին եղած է, որ երկար տարիներ գործելով իւր մահկանացուն եւս կնքած է անդ : Որդին Զոզէֆ Քոքրին իւր պատանի հասակին մէջ կը խրվուի Ամերիկա, ուր բարձր կրթութիւն ստանալէ եւ Բժշկական ընթացք եւս մեծ յաջողութեամբ աւարտելէ ետքը կ'որոշէ իւր անձը նուիրի Ուրմիոյ առաքելական գործին, որ այնքան մօտիկ էր իւր ետանդուն սրտին : Ուստի 1877ին կը վերադառնայ Ուրմիա եւ անդ իբր բժշկ միսիոնար կը սկսի իւր ծանր աշխատութիւններն, զոր եւ հաւատարմութեամբ կը շարունակէ մինչեւ մահ : Տր. Քոքրին հիմնեց Ուրմիոյ Գոլէճին բժշկական ճիւղը, եւ չնայած իւր բազմաթիւ զբաղմանց մեծ խնամքով շարունակեց բժշկական ուսում տալ

Ժողովուրդը Բաբելոնէ վերադարձէն ետքը անմիջապէս Աստուածային պաշտամունքի պատրաստութիւններ տեսն, եւ որովհետեւ կարող պիտի չըլլային իսկոյն կանգնել տաճարը, նախ սեղանը շինեցին։ Նայէ թէ այս գործին ինչ սիրով եւ ուրախութեամբ ձեռնարկեցին։ Մանաւանդ Օրէնքին պահանջները կատարելու մեծ խնամ տարին։ — Հմր. 3. Վախցան թէ առանց Աստուածային պաշտամունքի եւ սեղանի մնալով չըլլակայ ազգերուն կրօնական ազդեցութեան տակ պիտի իյնային եւ ճշմարիտ կրօնքէն պիտի բաժնուէին։ — Հմր. 7-9. Ուշադրութիւն ըրէ ամէն մարդու իր կարողութեան չափ տաճարին շինութեան օգնելուն։ — Հմր. 10. Բաբելոնէ Առաքի որդիները միայն վերադարձած էին։ — Հմր. 11. ՃԼԶ. Սաղմոսը գեղեցիկ օրինակ մըն է փոփոխակի երգելու։ — Հմր. 12. «Որնէ . . . Տէրնը առջի ասէր ասէր էի», հիմա 60-70 տարեկան ըլլալու էին։ Դ. 1. Թշուաքէրը։ Առանք անտարակոյս Սամարացի էին։ — Հմր. 2. Այս առաջարկութեան նպատակն էր գործին խառնուելով կամ զանիկա իրենց ազդեցութեան ներքեւ առնել, եւ կամ զանիկա բոլորովին աւերել։ — Հմր. 3. Զօրաբարէլ շիտակ բրաւ չընդունելով այս առաջարկութիւնը, այսինքն տաճարը մէկտեղ շինելու առաջարկութիւնը։ Այս կերպով արգելուեցաւ Սամարացւոց իրենց կռապաշտական գաղափարները ժողովրդին եւ գուցէ տաճարին մէջ մտցնել։ Եւ թէպէտ անոնք գործին առջեւ դժուարութիւններ հանեցին, շատ տարբերութիւն չըբաւ տալիս, վառն զի ինչեւիցէ կերպով անոնք այսպիսի բան մը պիտի ընէին։

Մարտիրոսիւն Նիւթեր. Այս առթիւ ուսուցմասիրէ Անգէ մարգարէին գիրքը եւ Զաքարիայի Դ. եւ Զ. գլուխները։

Հրեաներուն այս փորձառութիւնը համեմատէ հաւատացեալին կեանքին եւ Եկեղեցւոյ կեանքին հետ։ Մեղաւորը Աստուծոյ դառնալէն ետքը շատ անկեալ կը գտնէ իր կեանքը։ Մեղքը իր սիրտը ստուգիւ աւերակի դարձուցած է, իր կազմութիւնը, միտքը, կամքը, յիշողութիւնը, միով բանիւ բոլոր մարմնական եւ հոգեկան ոյժերը վնասուած են մեղքին պատճառաւ։ Արդ, մեղաւորը նախ սեղանը շինելու է, այսինքն աղօթքը շարունակելու է։ Եկեղեցին մտնելու է, եւ իր ամէն բանը Տէրոջը նուիրելու եւ անոր համար ծախսելու է։ Մեղաւորը պէտք է որ ուրախ ըլլայ, այսու հանդերձ իր ուրախութեան մէջ տըխուր զգացում մը եւս պիտի կենայ։ Եւ իր այս ձեռնարկին մէջ ան պիտի փորձուի իր հին օգուորայթներուն եւ ընկերներուն դառնալ։ Պէտք է որ ընդդիմանայ այս փորձութիւններուն։ Եւ պարտի ապահով ըլլալ թէ եթէ հաւատքով յարատեւ է եւ ջանայ, Տէրը վերջապէս պիտի ազատէ փորձութեանէ եւ հոգեւոր խոչընդոտներէ։

Իւրաքանչիւր եկեղեցի նմանութիւն եւ օրինակ մը կրնայ առնել այս եղելութենէն։ Ժողովուրդ մը, դպրոցներու կարեւորութիւն տալով հանդերձ, մանաւանդ առաւելապէս պարտի ուշադիր ըլլալ Աստուածային երկրպագութեան եւ պաշտամունքի եւ եկեղեցական կեանքին։

Սամարացւոց այս վիճակը մեր հոգեւոր կեանքին մէջ ինչի՞ կրնաս նմանցնել։

Ոսկեղէն համարին իմաստը բացատրէ։

Հոգեւոր Դասեր. Սրտիդ եւ տանդ մէջ Աստուծոյ սեղանը կանգնուած է, եւ ամէն օր անոր վրայ պաշտամունք կը կատարուի։

Տես որ սեղանը տաճարէն առաջ է։ Եկեղեցական կարգադրութիւնները կրօնային կեանքն արծարծելու օգնելու են։

Քու հոգեւոր կեանքիդ մէջ պայծառ կողմին մի նայիր միշտ, պակասութիւններդ միշտ աչքիդ առջեւ ունենալ մի աշխատիր։ Պայծառ կողմին նայէ եւ ուրախ եղիր, պակասութիւններուդ նայէ եւ զանոնք բարեկարգել ջանա։

Հրեաները այն տաճարը քսան տարիէն լմնեցին, բայց անոր բուն փառքը Մեծիային անոր մէջ եկած ատենը յայտնուեցաւ։ Աստուած, մեզ, իրեւ Աստուծոյ տաճարներ, մինչեւ որ կատարելութեան հասցնէ, ո՞րքան կ'աշխատի, ո՞րքան ճիգ կը թափէ։

Ա. Զ. Դ.

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԱՅՈՅՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1906

352 էջ, 10 պատկեր որբա՛նոցի, մաքուր տպագրութիւն, տոկոսն կազմ. Համառոտը 128 էջ եւ 37 էջ յաւելուածով 1 զրոյ, ընդարձակը 352 էջ եւ 261 էջ յաւելուածով 3 զրոյ։ Ոսկեգոծ լաթակազմը 7½ զրոյ։ Կը ծախուի ամէն գրատան մէջ ի Պոլիս եւ ի գաւառս։ Կեդրոն՝ Մատթէոսեան վաճառատուն, թիւ 27, Ֆինճանճըլար եոգուչու, Կ. պոլիս։

Պարտաւորութիւն. Տոմարական գիտելիք եւ օրացոյց. Օսմ. Կայսրութեան պաշտօնատարք. հոգեւոր պետեր. երկաթուղիներ, թղթատարութիւն եւ հեռագրութիւն։ Կրօնական. Մ. Կաթողիկոսէ երկու ընտիր քարոզներ, Եղիշ Եպսկ. Գուրեանէ 3 երգ, Մելքիսեդեկ Եպսկ. Մուրատեանէ 1 երգ։ Բարոյական 20 կտոր, Զեպուհեան 30, Բէշուհեան 25, տնական հիւանդապահութիւն, առողջապահական տեղական։ Ուսուցչական, հարցարան, 45 հարցերու պատասխան. Բիւրական 20 կտոր, դասական 4, Երկրագործական 16, Կենսագիտական 1, Կենսագրական ճոխ բաժին, զաւարճիչ, մրցանակաւոր 15 խնդիր։ Փութալ գնել եւ օգտուել։

Քրիստ. Ե. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը ժամը 9ին (Ը. Թ.) ի Րէթթ, Գուրապիս։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաքի Երեւանի շրջանի Միրաճ Կէճէ-
սիի առիթով կրօնական հանդիսաւոր ընթերցում-
ներ եղան Կայս. պալատան Զիթ Քէօշկին մէջ,
Ներկայ էին Վեհ. Սուլթանը եւ պալատական պաշ-
տօնատարներ։ Յաջորդ օրը բոլոր նախարարները
եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարները Կայս. պա-
լատ գացին իրենց շնորհաւորութիւնները մատու-
ցանել։ Այս առիթով ազատ արձակուեցան պարզ
յանցանքի համար բանտարկուած այնպիսի զինուոր-
ներ եւ օստիկան զինուորներ, որոնք իրենց պատ-
ժի պայմանաժամուն երկու երրորդը լրացուցած են։
— Եգիպտոսի խտիւր երկուշաբթի իր եղբոր, Կնոշ,
մօր եւ բոլոր իր հետեւորդներուն հետ Աղեքսանդ-
րիա ուղեւորեցաւ Աւստրիական Տալաշի շոգե-
նաւով, Կէօօրին Կայս. պալատան մէջ ճաշած եւ
յետոյ պատիւ ունեցած էր Վեհ. Սուլթանին ներ-
կայանալ։ — Ն. Կ. Վեհափառութիւնը իր Անձնա-
կան Գանձէն 1 000 ռուբլի շնորհեց Իտալիոյ երկրա-
շարժէն արկածեալներուն։ — Մեծ Եպարքոսը ծա-
նոյց ձեռնհաս պաշտօնարանին որ մայրաքաղաքի
այս տարուան եւ անցեալ տարուան կալուածա-
տուրքերը փութով գանձուին։

Նահանգներ. Հիւսէյնայէ կը հեռագրուի թէ
չըկայ ցեղերու պետեր խումբ խումբ Սանաա
կերթան եւ Օսմ. կառավարութեան հպատակու-
թիւն կը յայտնեն։ Ասորի ժողովուրդն ալ հնա-
զանդութիւն կը յայտնէ։ — Գրեգորիոսէի գաւա-
ռին մէջ Զապոռնայի դռնէն, որ Արեւելեան Րու-
մէի եւ Պուլկարիա փախչող Պուլկարներու վե-
րադարձին համար բացուած է, 128 այր եւ 130
կին անցած են մինչեւ Օգոստի վերջը, իսկ Մալ-
գոսլարի դռնէն 205 այր եւ 220 կին։ — Անցեալ
հինգշաբթի Հայէպի նոր կուսակալ Նազըմ փաշա
իր պաշտօնատեղին ժամանեց։ — Ձեռնհաս իշխա-
նութիւնը կ'ըզադի Պէյրութի մէջ ելեկտրաշարժ
թրամուէյի գիծ մը շինելու երկու ծրագրի քըն-
նութեամբ։ Միոյն հեղինակը կը խոստանայ 10.000
ռուբլի առաջ հրկաթուղիին, միւսինն ալ
12.000. — Սէլանիկի դրամատէրներ կը խորհին
ելեկտրաշարժ թրամուէյի գիծ մը երկարել մինչեւ
Խուրթաճ անուն լեռ մը, որ ծովէն 1.300 մետր
բարձր է, գեղեցիկ անտառներ ունի եւ ամառա-
նոցի շատ յարմար վայր է։ Գիծը պիտի անցնի
ծովեզերքէ եւ ջերմուկներէ, ուր պանդոկներ,
ամառանոցներ եւ զբօսավայրեր պիտի գտնուին։
Ճամբուն քննութիւններուն ձեռնարկուած է ար-
դէն, Յետոյ մենաշնորհի օտարման գործողութեան

եւ անանուն ընկերութեան մը կազմութեան պի-
տի ձեռնարկուի։ — Ռուսական քաղաքներու Օսմ.
հիւպատոսներ կը տեղեկագրեն թէ Պրուսայի մէջ
պատրաստուած սրբիչներ, անձեռոցներ, մետաքսէ
զանազան հիւսուածներ, եւն. մեծ յարգ ունին
Ռուսիոյ մէջ եւ թէ պէտք է անոնց լաւագոյն տե-
սակները զրկել իրենց յարգը աւելի աւելցնելու
համար։ Ձեռնհաս պաշտօնարանն ըստ այսմ գրեց
որոնց որ պէտք է։ — Էտիրնէի պաշտօնաթերթը
կ'ըսէ թէ հրկիզեալները պատապարուած են եւ կը
հագացուին։ Նպաստի կարօտ 29 Իսլամ կայ, 300
Յոյն, 342 Հայ, 3.378 Հրեայ եւ 23 Պուլկար,
ընդ ամենայն 4 072 հոգի։ Նահանգին մէջ ցարդ
հաւաքուած է 163,153 դահ.։ — Շքոտրայի երկ-
րաշարժէն արկածեալներուն յատուկ հանգանա-
կութեան գումարը 440,419 դահ. հասաւ։ —
Խարբիդի նահանգին այս տարուան մետաքսի
բերքը որակով ալ, քանակով ալ, անցեալ տար-
ուանէն աղէկ եղած է։ — Արքիպեղագոսի եւ Այ-
տընի նահանգներուն այս տարուան թարմ եւ
չօր պտուղներուն քանակը, տարուած խնամք-
ներուն շնորհիւ, 35-40 առ հարիւր աւելի է նա-
խորդ տարիներուն բերքին հետ բաղդատմամբ։
Յանձնարարուեցաւ նոյն խնամքը տանիլ այսու-
հետեւ ալ։ — Այտընի նահանգը իր մէջ պատրաս-
տուած 376,099 թիւօ ծանրութեամբ 133,794 մետր
գորգ արտածած է 17,424 389 դահ. արժողութեամբ։

Այլապէս. Պետական խորհուրդը հարցման մը
պատասխանեց թէ վազֆ հող մը, որու վրայ միւլք
կալուած կայ, երբ ուրիշի մը թողութի կտակով,
կտակը չեղեալ կը համարուի, նկատելով որ այս-
պիսի միւլք կալուածի մը տէրը լոկ վարձակալն է
հողին, որու սեփականութիւնը Վազֆի կը վե-
րաբերի։ Դարձեալ, այդպիսի կալուած մը չկրնար
զրաւ գրուիլ կամ մէկուն նուիրուիլ առանց Վազֆի
վարչութեան կամ Միւթէվէլիին արտօնութեան։
— Ձեռնհաս պաշտօնատուրը հարցման մը պա-
տասխանեց թէ կալուածներու առուծախի եւ փո-
խանցման իմուխապէրները արձանագրութեան
տուրքի (գայտիյէ) ենթակայ չեն։ Այդ տուրքը
միայն աղերսագիրներու համար է։ — Հոռոս-
Պէնկագիի անթել հեռագրութեան հաստատման
գործին հսկող Գերմանացի ճարտարագէտին տեղ,
որ հիւանդացած է, ծանուցուեցաւ ուրիշ մը կար-
գել եւ շինութիւնները փութացնել։ — Կայս. հրա-
մանագրով պատուիրուեցաւ պէտք եղածին չափ
զինուորական սպայ զրկել Գերմանիա, որպէս զի
անթել հեռագրութեան գործիքներու գործարանի
մէջ ուսանին այդ գործիքներուն գործածութիւնը։
— Աթէնքի համալսարանին տնտեսագիտութեան
եւ իրաւագիտութեան ուսուցիչը, որ Կ. պոլիս
կը գտնուի, Լէւէն Զէբելի մէկ խմբագրին ըսած
է թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի փոխադարձ յա-

բարերութիւններուն բարւոք վիճակը չատ մեծ արժէք ունի Յունաստանի համար : — Սեպ. 11էն մինչեւ 21՝ Սուէզի ջրանցէն անցնող նաւերէն 5,700,000 ֆրանք տուրք առնուած է : Զրանցին ընկերութիւնը որոշած է այդ տուրքէն 75 օանթիմ զեղչել մէջ մի տակառաջափի համար : — Յուլիս ամսոյ մէջ Բուսէլիի նահանգներէն 35,578 ոսկի արժողութեամբ ծխախոտ շրկուած է Եգիպտոս : — Լահէի Օսմ. դեսպան Միսաք էֆ. Հարլէի Մանկավարժական Համաժողովին ներկայ պիտի գտնուի իբրեւ Կայս. կառավարութեան ներկայացուցիչ : — Կը խորհուի Սիւրիոյ ճամբով նոր հեռագրաթել մը հաստատել Թուրքիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ : — Ստուգուած է թէ, երբ Ամերիկեան օրթաւանկով նորոգուած այգիներու կոճղերը Զավուշ խաղողով պատուաւաւորին, բերքը աւելի կ'ըլլայ : Ուստի՝ որոնց որ պէտք է՝ պատուիրուեցաւ այդ գրութիւնն ի գործ դնել : — Սպանի կիմանայ թէ Կրթական նախարարութիւնը, նկատելով որ հեղինակի իրաւունքի որոշ տրամադրութիւններու չգոյութեան պատճառով, կարգ մը չարաչառութիւններ կ'ըլլան, մասնաւոր կարգադրութիւններ պիտի ընէ այդ չարաչառութիւններուն վերջ մը տալու համար : — Գիւղերու եւ գիւղախմբերու մէջ, երբ խոտի եւ յարդի մթերանոցներու կրակ տուողները չգտնուէին, գիւղացիներուն ամբողջութիւնը պատառխանատու կը համարուէր եւ գոյացած վնասն անոնցմէ կը գանձուէր : Սակայն որովհետեւ այս կանոնը կարելի չէ գործադրել, երբ վնասը չափազանց մեծ ըլլայ, յարմար դատուեցաւ որ Դատական նախարարութիւնը օրինական ծրագիր մը պատրաստէ ասոր համար :

Բողոք. Ժող. Գիրիսի Աւետ. Ժողովրդին երեւելիներէն Ներսէս Սուրբեան էֆ.ի կողակիցը, Եպրուհի, Օգոս. 21ին մեռած է 33 տարեկան : Հանգուցեալը իր բարեպաշտութեամբ եւ հիւանդութեան միջոցին իր հաւատքով ու համբերութեամբ լաւ ազդեցութիւն գործած է : Կը թողու այրի մը եւ չորս զաւակ : — Կը խնդրուի որ գիացողները Աւետեքեի միջոցով լուր տան թէ Եւր կը գանուի ընդ Զէյթունցի, 27-28 տարեկան, Իսհաք Շանլեան : — Տր. Արամ Հէճինեան Եփրատ Գոլէճի գանձապետ Տր. Ճ. Լ. Պարթընի 1,000 տոլարնոց չէք մը զրկած եւ խնդրած է որ անոր տոկոսով Արաբկերցի աղքատ ուսանող մը կըթուի նոյն գոլէճին մէջ : Իսկ եթէ Արաբկերցի ուսանող չգտնուի, գոլէճին անօրէնը Եւրի յարմար ուսանողի մը համար գործածէ նոյն գումարը :

Հայ. Լուս. Ժող. Եփրսէի Հայերուն վերջին հրդեհէն կորուստն է 305 տուն, 1 եկեղեցի, 1 երեստուն, 1 առաջնորդարան եւ 1 դպրոց : Եկեղեցապատկան 35 կալուածներ կան այրած չէնքերուն մէջ : Ատոնցմով եկեղեցւոյ կորուստը 3,500 ոսկի կը հասնի՝ առանց հաշուելու բուն եկեղեցին, իր կահերը եւ դպրոցը : — Պատրիարք Հայր Երուսաղէմի պատրիարքական փոխանորդ Տ. Եղիշէ վ. Զիրինկիրեանի ծայրագունութեան աստիճան տեսաւ :

Յոյ. Ժող. Երուսաղէմի Պատրիարքը մտադիր էր Պուքովինայի եկեղեցապատկան կալուածները ծախել՝ Պատրիարքարանի պարտքը հատուցանելու համար : Մայրաքաղաքիս Պատրիարքն ալ, նամակ մը գրելով անոր, յայտնած է թէ այդպիսի արարք մը եկեղեցւոյ ուրիշ շահերու պիտի վնասէ : — Ռուս Եկեղեցին կը խորհի Ռուսիոյ մէջ Պատրիարքութիւն մը հաստատել, եւ ի մօտոյ Եկեղեցական Սինոդ մը պիտի գումարի այդ նպատակով : — Կիրակի ծանօթ դրամատէր Էվէնիտիս եւ Զարիֆի ընտանիքներուն զաւակները, Մ. Էթիէն Էվէնիտիս եւ Օր. Էլէն Զարիֆի, ամուսնացան մեծահանգէս արարողութեամբ եւ իրիկուան կառախմբով վիէննա ուղեւորեցան : Հարսանեկան խնձողները սակայն չարունակեցին մինչեւ որ երեքլաթի գիւշեր տխուր վերջ մը գտան փեսին կրտսեր եղբոր, Մ. Փանտիայի, անձնասպանութեան փորձով, որ բարեբախտաբար մահացու չհամարուիր : Թշուառ երիտասարդը կորսնցուցած է իր աջ աչքը, բայց յոյս կայ թէ կեանքը պիտի փրկուի :

Առեւտրական հրապարակ. Սեպտ. 23 (Ն. Տ.) Օ. Ռ. 100 ծրէն, Անաստու կրծք. Կը 78-79 դահ., Անգղի. քաշը 38-38½ փր., ընտիր, 41 : Լաթի, Էսքիշէի գրամ, Կարկը 73½ դահ., Սեւ ծով 140-160 : Սեւ ծով 140-160 : Թիֆլի, Էնկիւրի-Եոզգաւ քաշը 16½-17½ դահ. : Բուրք, Անաստու գրքի մա քաշը 7 դահ. : Բաթի, Ատանա քաշը 6½ դահ. : Ալիշ, Գարաիսար, Պալէշ, Եգիպտոս, պար. 120-122 :

Դրամական. Սեպտ. 15/28 Օսմ. Միաց. Օ. Ռ. 98 17 Բուսի. Երկթղ. ֆր. 134 25 Մէճիտիյէ 107 35 Նաբուէտն 87 10 Մէթալիք 103 10 Գրիմից 51 04 Մանր արծաթ 103 25 Անգղ. ոսկի 109 30 Ռուսիոյ բու 91 10 Մանէթ 8 63

ԱՐՏԱՔԻՆ

Մեծ Բրիտանիա. Էտուրըտ թագաւորը անցեալ շաբթու Էտինպուրկի մէջ աչքէ անցուց Սկովտացի աւելի քան 38,000 կամաւոր զօրք ներկայութեամբ 300,000 հանդիսականներու : Վերջեք Մեծ Բրիտանիոյ մէջ վիճաբանութեան մեծ նիւթ էր սա խնդիրը թէ կամաւորներն ինչ յարգ ունին իրենէ պաշտպանողական բանակ : Թուեցաւ թէ արդի նախարարութիւնը քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայէ անոնց եւ տրամադիր է կանոնաւոր բանակին ապաւինիլ գրեթէ գլխովին : Էտուրըտ թագաւորը այս մասին իր դահլճին համակարծիք չէ, եթէ պիտի դատենք իր ուղերձէն զոր Էտինպուրկի մէջ խօսեցաւ : Բարձր գովեստով խօսեցաւ կամաւորներուն վրայ, որոնք զինուորավայել կեցուածք ունէին : Անգղիացի կամաւորներ կը թախանձեն որ նոյնպիսի զօրահանդէս մը Լանտոնի մէջ ալ տեղի ունենայ, ուր 100,000 զօրք հաւաքելը կարելի կը կարծուի : — Բրիտանական Հարաւային Ափրիկէի ընդ կեղապետներուն կարողագոյնն էր Լէրթոտի, Պազութօներու պետը, որ քանի մը յաջաթ առաջ մեռաւ : Ժամանակ մը խնդիր եղաւ թէ արդեօք պէ՞տք է անոր յաջորդ մը անուանել իրեն վերին ցեղապետ : Բայց անցեալ շաբթու Լէրթոտի պատանի որդին Մէցիա պետ հաշակուեցաւ, եւ առ այժմ անոր հօրեղբայր շոնաթան թեղապետը կը վարէ գործերը փոխանորդաբար : — Երկու նշանաւոր Անգղիացիներ մեռան անցեալ շաբթու : Մին էր Տր. Պարնարտո, որ 1867էն ի վեր իր կեանքը որբեր եւ ուրիշ կարօտ տղաք խնամելու գործին նուիրած էր : Անցեալ տարի իր պատապարաններուն մէջ կային 7,855 տղայք, եւ ընդ ամենայն 19,000 տղայք քիչ շատ օգնութիւն ընդունեցան իրմէ : Այդ բարեօրրական գործին համար հանգանակուած գումարն էր 187,500 Անգլ. ֆոլի : Իսկ մինչեւ ցարդ Տր. Պարնարտո ընդունած է աւելի քան 3 միլիոն ֆոլի : Իր կեանքը 30,000 Անգլ. ֆոլիի ապահովագրուած էր : Այս գումարը պատշապարաններուն պիտի պատկանի : 30 տարուան մէջ իբր 16,000 կրթուած մանչ ու աղջիկ զրկած է քանատայի եւ Բրիտանական ուրիշ գաղթավայրերու մէջ հաստատուելու համար : Կը յուսանք որ մը կենսագրական յօգուած մը գրել Տր. Պարնարտոի վրայ իրենէ աշխարհի բարեբարներէն մէկուն վրայ : Միւս նշանցեալն էր անուանի Սէսիլ Բոտ. օր երէց եղբայր Ֆրանք Բոտս գնդապետը, որ նշանաւոր ղեր խաղաց Հարաւային Ափրիկէի գործերուն մէջ, եւ Բէյիթաունի մէջ մեռաւ 54

տարեկան : Ինչ մնաց՝ ուրիշ աւելի նշանաւոր անձ մը պիտի մեռնէր անցեալ շաբթու : Իրլանտայի Լորա տեղակալ Լորա Տըտլի նաւակի մը մէջ էր, որ չընկեցաւ բուռն հովէ մը : Լորաը յաջողեցաւ նաւակին կառչիլ մինչեւ որ ուրիշ նաւ մը օգնութեան հասաւ : — Փրկութեան բանակի պետ Զօր. Պուլթի Աւետրալիոյ մէջ 20,000 աւրոն գետին գնեց, որպէս զի երկրագործներու 1,000 ընտանիք փոխադրէ հոն Անգղիայէ : Աւետրալիոյ բնակչութիւնը շատ քիչ աճում ցոյց կու տայ : Եթէ Զօր. Պուլթիի ձեռնարկը յաջողի, պիտի օգտուի գաղթականութիւնը, նմանապէս երկրագործները՝ որոնք բաւական տեղ չեն գտներ Անգլիոյ մէջ : — Անգլիոյ ոստիկանութեան 1904ի տեղեկագիրը շահեկան ծանօթութիւններ կը պարունակէ : Ոստիկանութիւնը կը բաղկանայ 16 846 մարդէ, եւ անոնց թոշակներուն համապատասխան է գրեթէ 1½ միլիոն Անգլ. ֆոլի : Տարւոյն մէջ 126,532 ձերբակալութիւն եղած է, 155 անձ մեռած եւ 10,384 անձ վերաւորուած են փողոցային արկածներէ : Հանրային այլեւայլ տեսակ կառքերու մէջ թողուած եւ յետոյ կորուստներու Պաշտօնարան զրկուած բաներուն թիւն է 52,131 :

Մ. Դ. Վէլլէ. Մ. տը Վիթթէ Ամերիկայէ Եւրոպա եկաւ Գերմանական շոգենաւով : Նաւուն մէջ գումարման մը պահուն ըսաւ, «Զարին բարեկամ ու Միաց. Նահանգներու Նախագահ Բոզէվէլթի եւ անոր կատարած ազնիւ ղերին վրայ ոչինչ պիտի ըսեմ ձեզի : Կ'ուզեմ սակայն ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրել զա իրողութեան թէ Միաց. Նահանգներու ասպնջական ափերէն մեր մեկնելէն ի վեր Գերմանական դրօշի ներքեւ կը նաւենք, եւ պէտք չկայ ձեզի յիշեցնելու թէ Գերմանիոյ օգոստոսի վեհապետը ջերմ բարեկամ է Ձարին եւ Նախագահ Բոզէվէլթի : Նոյն առիթով ըսաւ, «Գովեստի բաժինը զօր ինծի վայել կը համարեմ՝ իրապէս կը պատկանի օգոստոսի վեհապետիս, որու կամքը կատարելու լոկ գործիք էի ես :» Փարիզի մէջ պատմեց թէ, երբ Պառոն Գոմուրա շափոնի հաշտութեան պայմանագիրը ներկայացուց, ինք անհոգութեամբ իր ըով դրաւ զայն եւ յետոյ, երբ նիւտը վերջացաւ, մեկնեցաւ առանց անոր, իբր թէ մոռցած ըլլար, մինչեւ որ շափոնցի պատուիրակները իր ուշադրութիւնն հրաւիրեցին եղելու թեան վրայ : Սակայն շափոնցիները անսարքերութեան այդպիսի ցոյցէ հազիւ կրնային խաբուիլ : Մ. տը Վիթթէ ըսաւ թէ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ մերձեցումը զարմանք պատճառելու չէ նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ, վասն զի պատերազմին բովանդակ

տեւոգութեան միջոցին Գերման Կայսեր ընթացքը կատարեալ եւ բարեկամական էր հանդէպ Ռուսիոյ։ Մ. տը Վիթթէ Գարիզի մէջ տեսակցեցաւ Նախագահ Լուպէի հետ։ Մ. Ռուվիէ ալ հասկերոյթ տուաւ ի պատիւ անոր։ Կիրակի Մ. տը Վիթթէ Պերլին ժամանեց, ուր Պիւլով իշխանին հետ տեսակցեցաւ, եւ չորեքշաբթի Կայսեր ներկայացաւ։

Ճափոն. Պառոն Գոմուրա այնչափ աղէկցաւ որ կրցաւ երկուշաբթի դուրս ելլել եւ առաջադրեց չորեքշաբթի դէպի Ճափոն ուղեւորիլ։ — Թօքիօէ կը հեռագրուի թէ Միքատոն անդուլ աղերսագիրներ կ'ընդունի, որոնցմով կը թախանձուի որ չվաւերացնէ հաշտութեան դաշնագիրը։ Ճափոնցիները յաջողած են ջուրին երեսն հանել Ռուսական Ռէւլլան դրահաւորը։ — 330,000 եէնի (իբր 34,000 ոսկիի) գողութիւն մը երեւան հանուած է, զոր գործած են Ճափոնի նաւային պաշտօնեաներու թոշակները վճարող երեք պաշտօնատարներ։ — Հիմա ալ կ'ըսուի թէ այս պատերազմին մէջ Ճափոնի կորուստն եղած է 46,180 ռպանեալ, 10,970 մեռեալ վիրաւորմամբ եւ 15,300 մեռեալ հիւանդութեամբ։ Հիւանդութեամբ մեռնողներուն համեմատաբար սակաւութիւնը պատիւ կը բերէ Ճափոնական բանակներու եւ հիւանդանոցներու առողջապահական կացութեան եւ բժշկական մարմնին ճարտարութեան։ Ճափոնցիները նոր անուն դրին Սաղային կղզիին եւ անոր կարեւորագոյն հրուանդաններէն, ծոցերէն եւ գաւառներէն շատին։ Կղզիին մէջ գտնուող Ռուսերու համադուար թիւն է, կ'ըսուի, 31,964, որու 22,167ը դատապարտեալներ են։ Կ'ըսուի թէ հաշտութեան դաշնագրին վաւերացեալ պատճէններուն փոխանակումը Ուաշինկթընի մէջ տեղի պիտի ունենայ, երկու երկիրներու վեհապետներուն կողմէ դաշնագրին վաւերացուելէն անմիջապէս ետեւ։ Մովային զինադուլը կնքուեցաւ եւ սահմանագիծ մը որոշուեցաւ, որմէ անդին պիտի չերթան կամ զինուորական արգելեալ ապրանք պիտի չփոխադրեն երկու տէրութիւններուն ալ նաւերը։

Այլ-այլ. Խաղաղութեան ուրիշ համաժողով մը պիտի հրաւիրուի գումարիլ Լահէի մէջ, Նախագահ Րոզէվելթ առաջադրած էր հրաւիրագիր զրկել ասին նպատակով։ Բայց երբ Պառոն Րոզէնէ իմացաւ թէ Ջարը կը բաղձայ զայն հրաւիրել, որպէս զի իր հաւէքով գումարուած առաջին համաժողովն իր գործը ամբողջացնէ, Նախագահն ըսաւ թէ ինք ուրախութեամբ տեղի կուտայ Ջարին բազմանքին։ Կ'ըսուի թէ Մ. տը Վիթթէ Յորանսական եւ Գերմանական կառավարութիւններուն հետ խորհրդակցած է սոյն համաժողովին նկատմամբ։ — Քարլս-

թատի մէջ գումարուած պատուիրակներու ժողովը վերջացաւ եւ կ'ըսուի թէ համաձայնութիւն գոյացած է։ — Չինու կառավարութիւնը կ'առարկէ հաշտութեան դաշնագրին յօդուածներէն երկուքին դէմ։ Կ'ըսէ թէ Մանչուրիան պարպելու համար որոշուած 18ամեայ պայմանաժամը չափէն աւելի երկայն է եւ թէ անոր կէսն ալ կը բաւէ այդ նպատակին։ Կ'ըսէ նաեւ թէ երկաթուղիին պահպանութեան համար 15,000 զօրքը չափազանց շատ է։ — Վիէննացի հանգուցեալ Պառոն Նաթանիէլ Ֆոն Րոյիլա, որ Յունիստին մեռաւ, կապով իբր 1,375,000 Օսմ. ոսկիի գումար մը թողուց բարեսիրական նպատակներու համար։ Ասոր մեծագոյն մասը պիտի յատկացուի իր անունով բարեսիրական հաստատութիւններ հիմնելու։ «Փափաքս է», ըսած է, «զգլխաւորապէս հոգալ այն ապերշնայիկ էակները, որոնք երկարատեւ կամ անբուժելի հիւանդութիւններու պատճառով անկարող են ապրուստ մը ճարել եւ դրամական կարողութիւն չունին, եւ որոնք չեն ընդունուիր հիւանդանոցները կամ հիւանդանոցներէն կ'արձակուին առանց բուժուած ըլլալու»։ — Քալապրիոյ երկրաշարժէն արկածեալներուն նպաստելու համար գրուած հրաւերի մը մէջ կ'ըսուի թէ 200,000 անձեր անպատասպար մնացած են, 4,000 անձեր մեռած են եւ 4,600 տուն կործանած են։ Յորդ անձրեւներ լինած են հունձքերուն եւ կանգնուած առժամեայ առդաւարներուն, որոնց մէջ ապաստանած էին բնակիչները։ Սթրոմպոլի հրաբուխը նոր գործունէութիւն ցոյց կուտայ, բնակիչներն ալ աղէտէ մը կը վախճան։ — Փարիզի մէջ բանակցութիւնները տակաւին կը շարունակուին Մարքեան խնդրին նկատմամբ, եւ դեռ կատարեալ համաձայնութիւն չէ գոյացած։ Մ. Րէվուալ, որ Յորանսական կառավարութեան կողմէ կը բանակցի Գերմանական պատուիրակ Տր. Րոզէնի հետ, կ'ըզայ թէ ինք զիջումներու ծայրագոյն սահմանը հասած է, եւ թէ միայն կը մնայ որ Գերմանիա ընդունի կամ մերժէ իր կողմէ առաջարկուած Յորանսական պայմանները։ Չգալով թէ այլեւս ոչինչ կարող է ընել Մ. Րուվիէի առաջնորդեց զՏր. Րոզէն, որ հիմա ուղղակի կը բանակցի անոր հետ։ — Սուէդի ջրանցի վարչութիւնը ծանոյց թէ ջրանցն առժամապէս փակուած է Չէթըմ չոգենաւին ընկղման պատճառով։ — Քուպայի Նախագահ Փալմա տուար մեծամասնութեամբ վերընորուած է։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏԱՐԱՐԻՆ Ը. ՅԱՅՈՐ ՊՅՈՒՆԻՍ

Ֆինանսներու եւ Երեսման Ամերիկացի Խաղ